

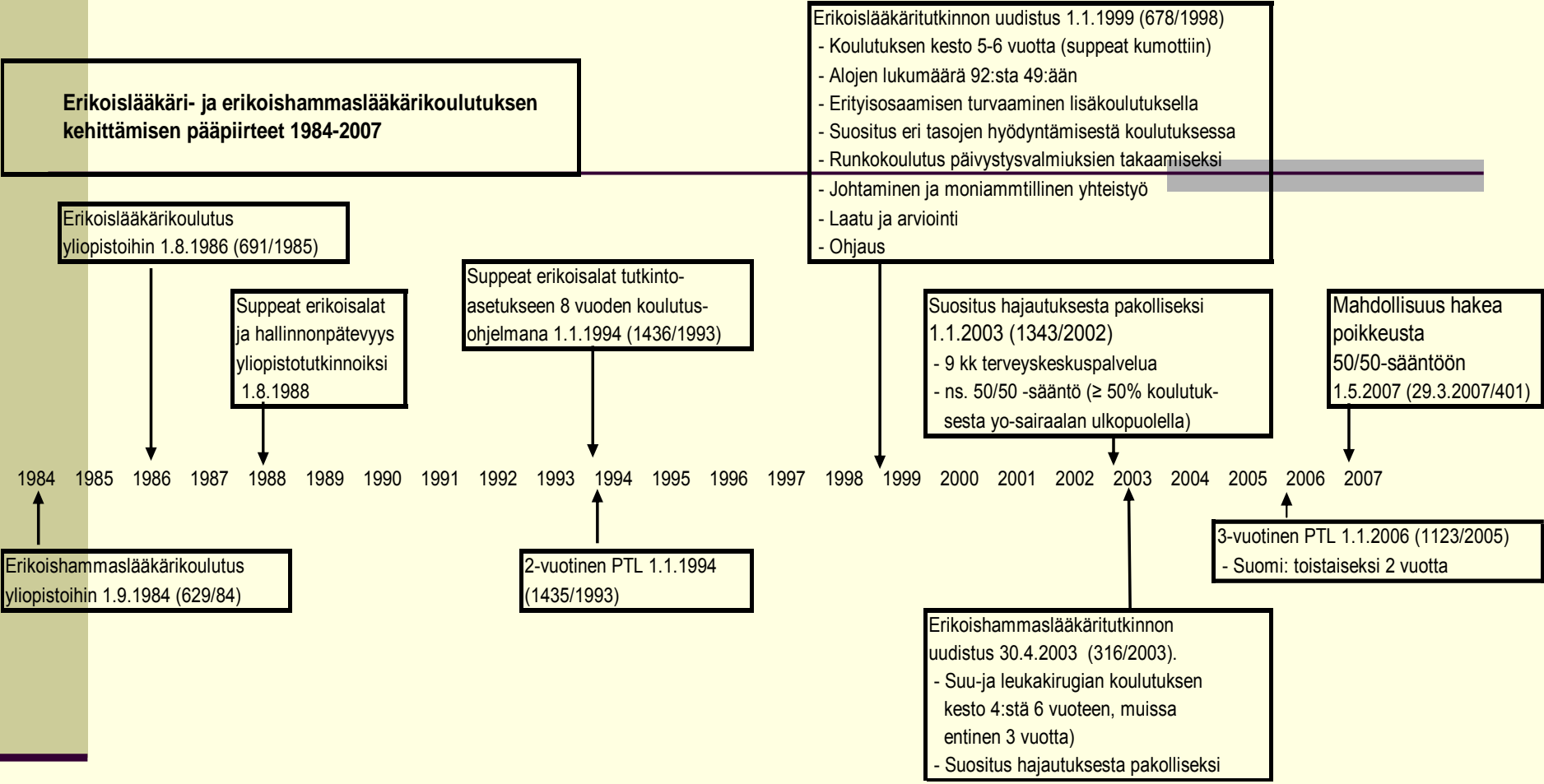
Opetusministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö, selvityksiä 2007:47

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen arviointi

Hannu Puolijoki (STM) & Anja Tuulonen (OPM)

Kuvio 1.

Erikoislääkärikoulutuksen kesto ja erikoisalojen lukumäärä eri Pohjoismaissa vuonna 2006

Erikoistumisen kesto	Erikoisalajat	Suppeat erikoisalajat	Lisäkoulutus-ohjelmat	Yhteensä
■ Islanti 4.5 – 7.5 vuotta	33	39		72
■ Norja 5 – 7 vuotta	30	13		43
■ Ruotsi vähintään 5 vuotta	31	23	2	56
■ Suomi 5 – 6 vuotta	49	-	37	86*
■ Tanska 5 – 6 vuotta	37	-		37

- * Lisäksi Suomen Lääkäriliitossa on 32 erityispätevyysohjelmaa.

Valtakunnalliset erikoislääkärien lisäkoulutusalat

7.8.2007

Helsinki	Kuopio	Oulu	Tampere	Turku
Anestsiologia ja tehohoito				
Lastenanest. ja tehohoito				
Neuroanestesiologia ja tehohoito				
Sydänanestesia	Sydänanestesia	Sydänanestesia	Sydänanestesia	Sydänanestesia
Tehohoitolääketiede	Teholääketiede	Tehohoitolääketiede		Tehohoitolääketiede
Kirurgian alat				
Tehohoitolääketiede		Tehohoitolääketiede		Tehohoitolääketiede
Korva-, nenä- ja kurkkutaudit				
Audiologia	Audiologia	Audiologia	Audiologia	Audiologia
Pään ja kaulan kirurgia	Pään ja kaulan kirurgia	Pään ja kaulan kirurgia	Pään ja kaulan kirurgia	Pään ja kaulan kirurgia
Rinoallergolog. & kirurgia	Rinoallergol. & -kirurg.	Rinokirurgia ja -allergologia		
Kliininen fysiologia ja isotooppi lääketiede				
				Molekyyl- ja fuusiokuvant.
Kliininen kemia				
		Laboratoriohematologia		
Lastentaudit				
Lasten allergologia				Lasten allergologia
Lasten endokrinologia		Lasten endokrinologia		Lasten endokrinologia
Lasten hematologia ja onkol.		Lasten hematologia ja		
Lasten gastroenterologia		Lasten gastroenterologia	Lasten gastroenterologia	
Lasten infektiotaudit				Lasten infektiosairaudet
Lasten kardiologia				
Lasten nefrologia				
Lasten reumatologia				
Neonatologia	Neonatologia	Neonatologia	Neonatologia	
				Sosiaalipediatria
Tehohoitolääketiede				

Naistentaudit ja synnytykset				
Gynekol.onkologia	Gynekol. onkologia	Gynekol.onkologia	Gynekol.onkologia	Gynekol.onkologia
Lisääntymislääketiede	Lisääntymislääketiede	Lisääntymislääketiede	Lisääntymislääketiede	Lisääntymislääket.
Perinatologia	Perinatologia	Perinatologia	Perinatologia	Perinatologia
				Urogynekologia
Patologia				
Neuropatologia	Neuropatologia	Neuropatologia	Neuropatologia	Neuropatologia
		Peddiatrinen patologia		
Psykiatria				
		Vanhuspsykiatria	Vanhuspsykiatria	
Radiologia				
		Abdominaaliradiologia		
Lasten radiologia		Lasten radiologia		Lasten radiologia
Neuroradiologia	Neuroradiologia	Neuroradiologia	Neuroradiologia	Neuroradiologia
Muskuloskeletaaliradiologia		Tuki- ja liikuntaelinradiologia		Muskuloskeletaaliradiologia
Toimenpideradiologia	Toimenpideradiologia	Toimenpideradiologia	Toimenpideradiologia	
				Molekyyli- ja fuusiokuvant.
Silmätaudit				
		Neuro-oftalmologia		
Sisätautien alat				
Tehohoitolääketiede		Tehohoitolääketiede		Tehohoitolääketiede
Työterveyshuolto				
Työlääketiede				

Liite 2. Suomen Lääkäriliiton erityispätevyysjärjestelmä,
www.laakariliitto.fi/koulutus/erityispatevyudet/index.html

	Voimassa olevat erityispätevyudet	Ohjelman perustamisvuosi	Pätevyyksien lukumäärä
1	Päihdelääketiede	1993	79
2	Sukelluslääketiede ja ylipainehappihoito	1993	14
3	Vakuutuslääketiede	1994	154
4	Kehitysvammalääketiede	1994	25
5	Diabeteksen hoito	1994	125
6	Sairaalahygienia	1994	25
7	Lastenreumatologia	1994	17
8	Sydänanestesia	1995	78
9	Psykoteraapia	1995	201
10	Psykoteraapian kouluttaja	1995	102
11	Lastenanestesiologia ja tehohoito	1996	36
12	Lastenpsykoteraapia	1996	38
13	Lastenpsykoteraapian kouluttaja	1996	22
14	Sotilaslääketiede	1996	66
15	Lääkeala	1996	55
16	Kansainvälinen terveydenhuolto	1997	60
17	Liikennelääketiede	1997	37
18	Kivunhoitolääketiede	1998	112
19	Unilääketiede	1998	24
20	Obstetrinen anestesiologia	1998	31
21	Yleissairaalapysykiaatria	1999	67
22	Neuroanestesiologia	2000	10
23	Kuntoutus	2001	225
24	Seulontamammografia	2001	61
25	Silmäkirurgia	2001	118
26	Ensihoitolääketiede	2001	59
27	Reumaortopedia	2001	25
28	Andrologia	2001	18
29	Lastenneuvola- ja kouluterveydenhuoltotyö	2002	53
30	Musiikkilääketiede	2004	12
31	Lastenortopedia ja traumatologia	2005	12
32	Palliativinen lääketiede	2007	0
	Yhteensä		1961

Tehohoitolääketiede (47), lakkautettu 12.6.2006, siirtymäaika - 12.8.2008

Selvityksen eteneminen

- Webropol-tekniikalla mielipidekysely, vastauksia 480 (+ryhmävastaukset)
- Kuulemiset: Viidellä yliopistopaikkakunnalla ja ylimääräinen Helsingissä (erityisryhmiä, ammattijärjestöt, kuntatyönantaja ym.)
- Lausuntopyyntö erikoisalayhdistyksille (66 kpl), vastauksia 38:lta
- 38 muuta kannanottoa
- Lähes 800 sähköpostiviestiä
- Kirjallisuuden analysointia (kv, suomal)

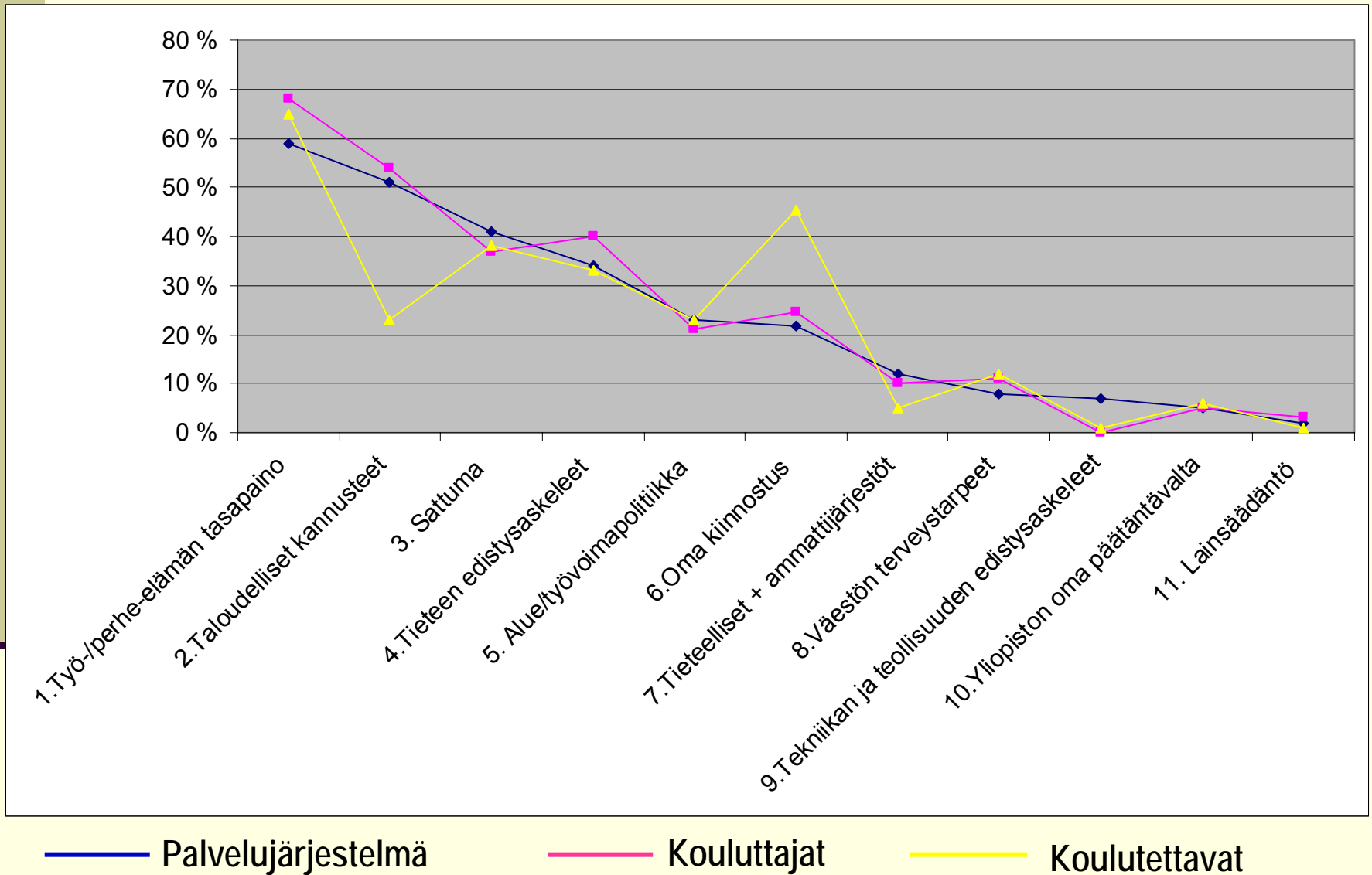
Mielipidekysely ja kuulemiset

- Koulutuksen **tasoa pidetään yleensä ottaen korkeana.**
- Kouluttajat antoivat pääsääntöisesti myönteisimmät arviot koulutuksesta, koulutettavat olivat kriittisimpiä.

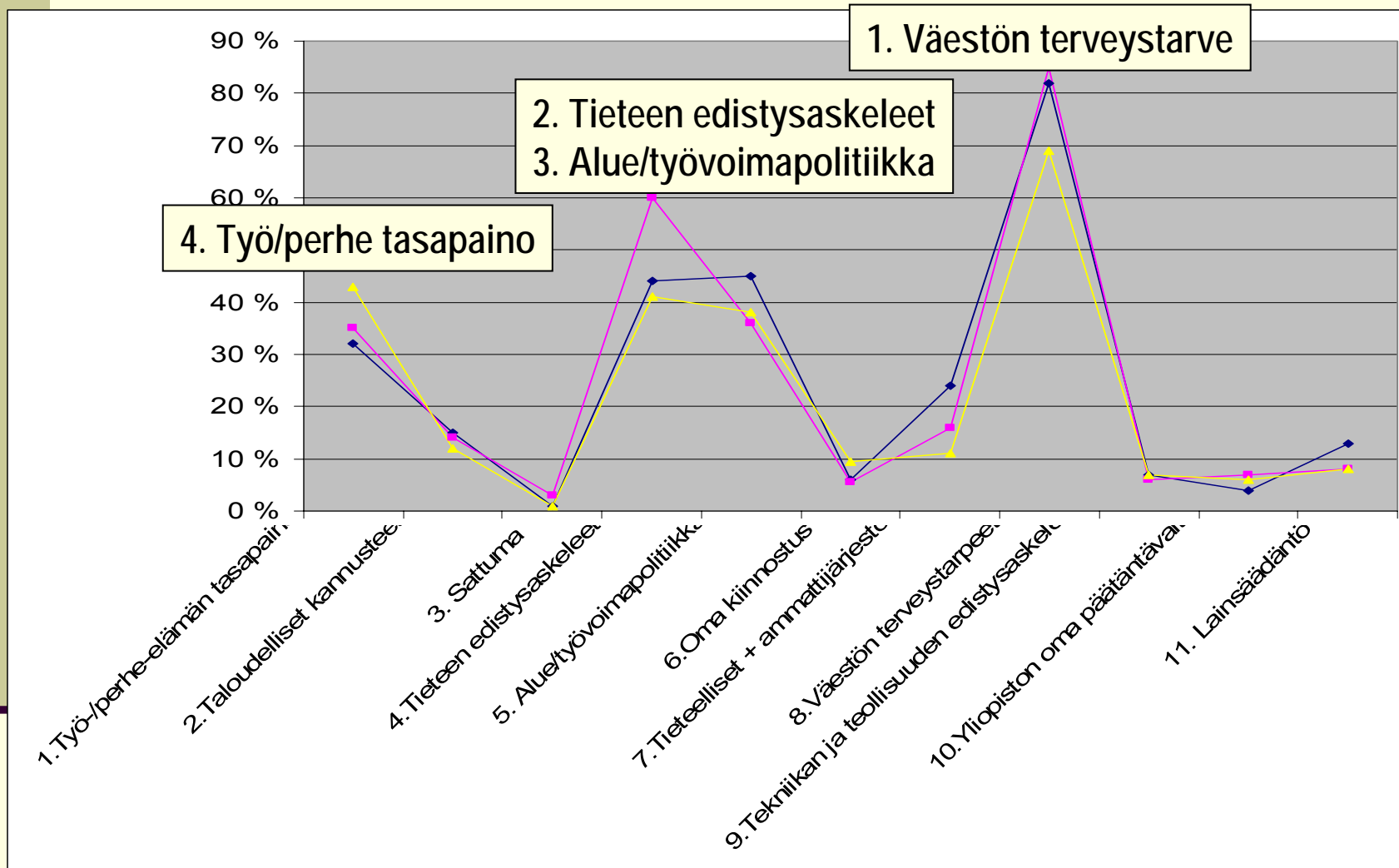
Esiin nousseet keskeiset ongelmat

- Päivystyksen järjestäminen
- Yleisosaamisen vahvistaminen
- Ikääntyneiden ongelmien hoito
 - Mielenterveys
 - Suun terveydenhuolto
- Päihdeongelmat

Mitkä tekijät käytännössä ohjaavat erikoisalan valintaa?

Minkä asioiden tulisi vaikuttaa erikoistumiskoulutuksen kehittämiseen voimakkaimmin?

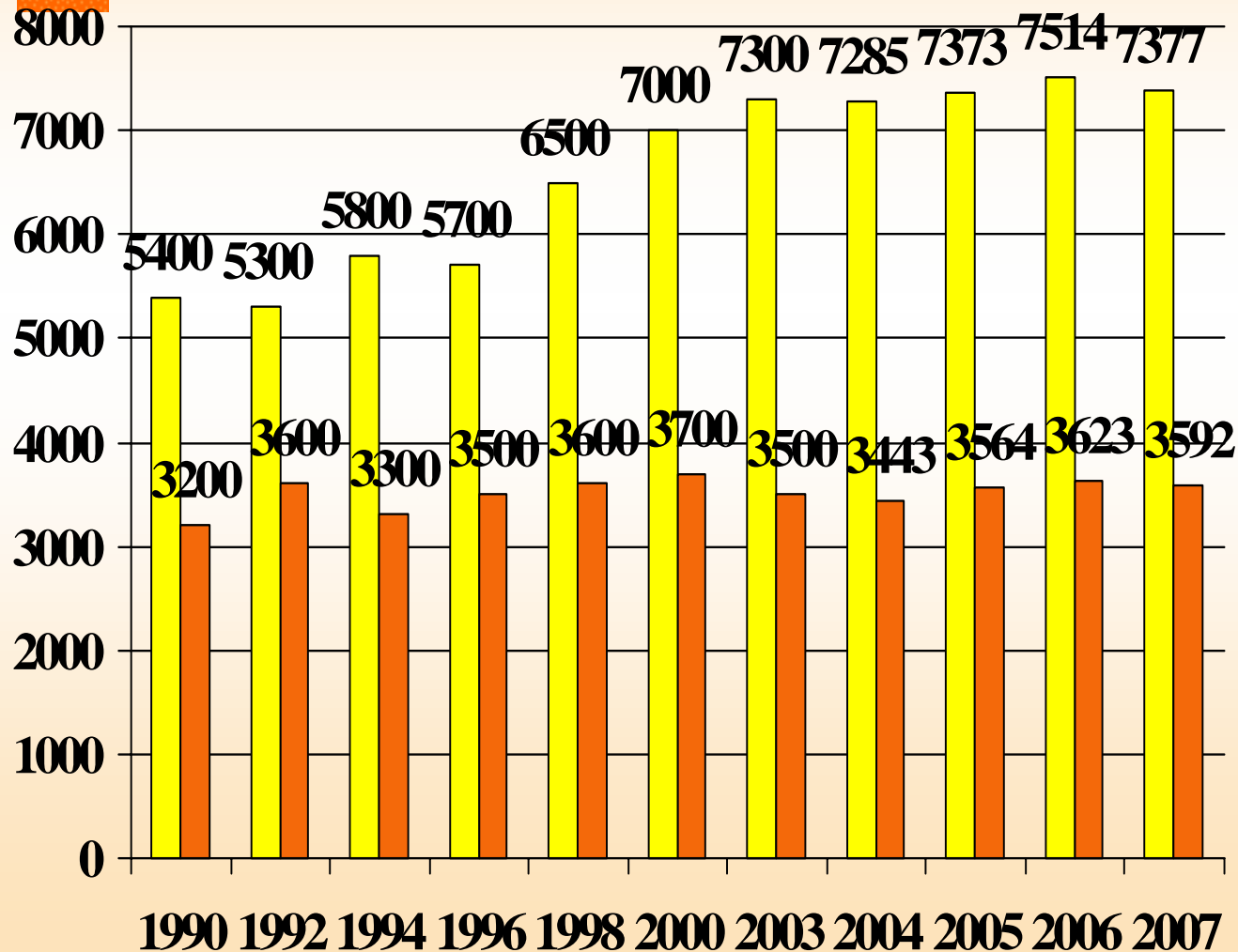

— Palvelujärjestelmä

— Kouluttajat

— Koulutettavat

Lääkärit

Erikoissairaanhoito

Terveyskeskukset

Lähde: Suomen Lääkäriliitto

Lääkärimäärät 1996-2007

Työterveyshuolto + 380 lääkäriä (70 %)

Yksityissektori + 1700 lääkäriä (60 %)

Muut tehtävät + 870 lääkäriä (70 %)

Opetus- ja tutkimustehtävissä 2006

6 % lääkärikunnasta (noin 1000 lääkäriä).

Vaikka **koulutusvolyymit ovat lisääntyneet,**
opetus- ja tutkimustehtävissä työskentelevien
lääkärien määrä on vähentynyt 18 % vuodesta 1996.

7.1. YLEISET EHDOTUKSET LAINSÄÄDÄNTÖÖN

- **7.1.1. Koulutuksen huomioiminen erikoissairaanhoidon ja kansanterveystilain yhdistämisessä (ehdotusten vaikutukset esiin pitkällä aikavälillä)**

Erikoissairaanhoidon ja kansanterveystilain tilalle tulevassa terveydenhuoltolaissa huomioidaan nykyistä tarkemmin terveyspalvelujärjestelmän eri tasoilla.

- **7.1.2. Koulutustehtävän huomioiminen Paras-hankkeessa (ehdotuksen vaikutukset esiin pitkällä aikavälillä)**

Kunta- ja palvelurakennetta uudistettaessa huomioidaan koulutettavien ja kouluttajavirkojen perustaminen.

- **7.1.3. Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen lainsäädännön yhdistäminen (ehdotuksen vaikutukset esiin pitkällä aikavälillä)**

Harkitaan hammaslääkärikoulutusta koskevan lainsäädännön yhdistämistä erikoislääkärikoulutusta koskevan lainsäädännön kanssa.

7.2. ERIKOISLÄÄKÄRI- JA ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRI-KOULUTUKSEN SUUNNITTELU JA KOORDINAATIO

Valtakunnallisen suunnittelun ja koordinaation kehittäminen

(lyhyen aikavälin soveltaminen mahdollista)

- Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan alainen jaos laatii ehdotuksen erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallisesta strategiasta alueellisten neuvottelukuntien laatimien suunnitelmien pohjalta. Jaos seuraa ja koordinoi alueellisten suunnitelmien toteutumista ja raportoi niistä neuvottelukunnalle.
- Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan esityksestä sosiaali- ja terveysministeriö ja opetusministeriö vahvistavat valtakunnallisen erikois(hammas)lääkärikoulutuksen strategian.

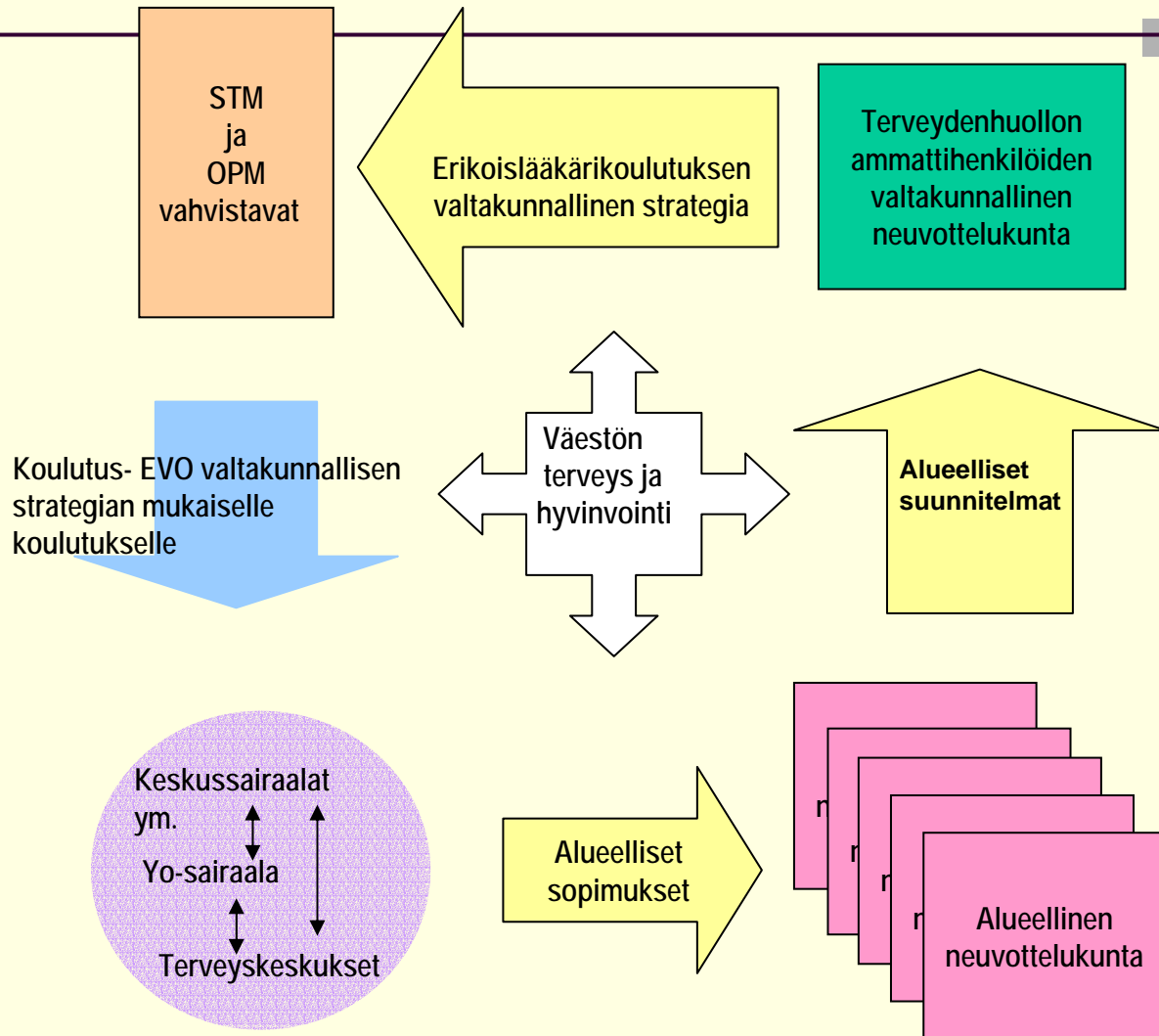
Alueellisen suunnittelun ja koordinaation kehittäminen

(lyhyen aikavälin soveltaminen mahdollista)

- Alueellista suunnittelusta ja koordinaatiosta vastaa alueellinen neuvottelukunta, joka laatii erikois(hammas)lääkärikoulutuksen alueellisen suunnitelman sekä seuraa ja raportoi valtakunnalliselle jaokselle suunnitelman toteutumisesta. Alueellisten suunnitelmien järjestelmällinen päivittäminen, seuranta ja kehitystyö asetetaan edellytykseksi EVO-korvausten jatkumiselle.
- Alueellisen koulutussuunnitelman tulisi perustua väestön terveystarpeeseen ja huomioida samanaikaisesti uuden lääketieteellisen tiedon tuottaminen ja koulutuksen tarve.
- Suunnitelmaan tulee sisältyä myös laadunarvioinnin suunnittelu, toteutus ja seuranta sekä rekrytointisuunnitelma, jossa painotetaan erityisesti yleisosajat/erikoislääkärit -suhteen tasapainottamista.

Valtioneuvoston linjaukset

Yhdistetty laki terveydenhuollosta ja Paras-hanke

7.3. VALTION OSALLISTUMINEN KOULUTUKSESTA AIHEUTUVIIN KUSTANNUKSIIN JA RAHOITUKSEEN

7.3.1. Sosiaali- ja terveyshallinnon alaiset valtion korvaukset (ehdotusten vaikutukset esiin sekä pitkällä että lyhyemmällä aikavälillä)

- Perustetaan valtakunnallinen työryhmä, jonka laatii mallin uudistetusta, yhtenäisestä ja yksinkertaistetusta koulutus-EVO-korvausjärjestelmästä.
- Työterveyshuollon koulutus-EVO-korvausta koskevaa erityislainsäätöä jatketaan vuoden 2009 jälkeen.
- Yleislääketieteen osalta EVO-rahoitus kanavoidaan sairaanhoitopiirien yleislääketieteen yksikköjen kautta.

7.3.2. Opetushallinnon rahoitus erikois(hammas)lääkärikoulutukseen (lyhyen aikavälin soveltaminen mahdollista)

- Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutus tulee ottaa huomioon ja tehdä näkyväksi yliopistojen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmissä ja tuloksellisuuden arvioinnissa.

Sisältö ja laatu

- Opettajauramallin kehittäminen ja näkyväksi tekeminen rahoituksessa.
- Tieteellisen tiedon ja kustannusvaikuttavuuden arviointi.
- Osaamisen ja koulutuksen laadun arviointi.
- Moniammatillinen johtamiskoulutus.

Uudet erikoisalajat ja lisäkoulutusohjelmat

Päivystysvalmiuksien varmistaminen

- Perustetaan päivystys- (*ja ensihoito*) lääketieteen erikoisala ja lisäkoulutusohjelma*

Ikääntyneiden mielenterveysongelmien hoitaminen

- Perustetaan vanhuspsykiatrian erikoisala jo olemassa olevan lisäkoulutusohjelman* rinnalle.

Päihdeongelmien hoito

- Perustetaan päihdehuollon lisäkoulutusohjelma*

* Vuoteen 2015 saakka tässä mainitut lisäkoulutusohjelmat voi kuitenkin suorittaa myös laillistettu lääkäri, jolla ei ole erikoislääkärin oikeuksia millään alalla.

Uudet erikoisalalat ja lisäkoulutusohjelmat

Hammas- ja suusairaudet

- Gerodontologia lisätään kliinisen hammaslääketieteen uudeksi osa-alueeksi.
- Perustetaan hammaslääketieteen diagnostiikan erikoisala, jossa on kolme osa-aluetta (suupatologia, suuradiologia ja mikrobiologia).

Yleisosaamisen vahvistaminen

Kirurgian ja sisätautien erikoisalajat

- **Koulutuksen pituus lyhenee 6 vuodesta 5 vuoteen**
 - Lakkautetaan yleiskirurgian 6 vuoden koulutusohjelma, 5 vuoden koulutus nimetään kirurgian koulutusohjelmaksi.
- Alueellisissa suunnitelmissa on sovittava, että pääosa koulutuksesta on mahdollista suorittaa myös suurten sairaanhoitopiirien keskussairaaloissa.
- 5-vuotisen kirurgian ja sisätautien erikoislääkärintutkinnon jälkeen on mahdollisuus suorittaa **toinen, 3 lisäkoulutusvuotta edellyttävä - minimissään yhteensä 7 vuoden pituiseksi laskettava - erikoislääkärin koulutusohjelma**
 - Sisätautien ja kirurgian 5-vuotiseen erikoisalajakoulutukseen voidaan sisällyttää korkeintaan yksi vuosi 3 lisävuoden vaatimaa koulutusta.

Yleisosaamisen vahvistaminen

- Tavoitteeksi asetetaan, että **vakinaisiin** perusterveydenhuollon **virkoihin** edellytetään **yleislääketieteen erikoislääkärin tutkinto**.
- Perusterveydenhuoltoon **perustetaan koulutus- ja ohjaajalääkärin virkoja**.
- **Yliopistollisiin sairaaloihin perustetaan yleislääkärikonsultin virkoja**.
- **Peruskoulutuksen painotusta muutetaan** tuottamaan enemmän perusterveydenhuoltoon orientoituneita lääkäreitä.

Laillistus

- **Lääkäriin ja hammaslääkäriin peruskoulutuksen suorittamisen jälkeen suoritetaan laillistus** eli myönnetään oikeus harjoittaa lääkäriin/hammaslääkäriin ammattia laillistettuna (hammas)lääkäriinä potilaslain tarkoittamissa terveydenhuollon ja sosiaalihuollon yksiköissä.
- Kuitenkin **itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivalta lääkäriltä tulisi edelleen edellyttää perusterveydenhuollon lisäkoulutus** (tai erikoislääkäriin koulutukseen sisältyvän vastaava palvelu), josta yliopisto antaisi todistuksen ja Terveydenhuollon oikeusturvakeskus suorittaisi asian vaatiman rekisteröinnin.

Hammaslääkärikoulutus

- Sekä perus- ja erikoistumis**koulutusta lisätään.**
- Erikoistumiskoulutuksessa **hyödynnetään** koulutuksen **hajautusta.**
- Alueilla, joilla ei ole omaa peruskoulutusta, tulee erikoishammaslääkärikoulutuksen osalta luoda koulutusmahdollisuudet muiden yo-sairaaloiden kanssa.
- Harkitaan lainsäädännön yhdistämistä erikoislääkärikoulutusta koskevan lainsäädännön kanssa.

Allergologia

- **Perustetaan allergologian kahden vuoden lisäkoulutusohjelma**, minkä puitteissa toteutuu erityinen perehtyminen allergologiaan ja ammattitautien hoitoon.
- Keuhkosairauksien ja ihotautien erikoisaloilta allergologia poistetaan pääerikoisalan nimestä:
 - > **Keuhkosairauksien erikoisala**
 - > **Iho- ja sukupuolitautilien erikoisala**
- Keuhkosairauksien ja ihotautien erikoislääkäreiden tutkintoihin sisällytetään kuitenkin tarpeellinen määrä alojen perusallergologiaa ja ammattitautidiagnostiikkaa.
- **Allergologian lisäkoulutusohjelman voi suorittaa myös muiden soveltuvien alojen erikoislääkäri (esim. yleislääketieteen erikoislääkäri).**

1. Ehdotusten myönteiset vaikutukset ja sivuvaikutukset
2. Viiveet -> ehdotuksia, joiden vaikutus esiin sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä

